

6 § Rohkeasti yhdessä -hanke

Päätösehdotus

- Seurakuntaneuvosto päättää merkitä tiedoksi Rohkeasti yhdessä valmistelun ja saamansa selvitykset sekä prosessin aikataulun.
- Seurakuntaneuvosto päättää, että Rohkeasti yhdessä – prosessiin liittyvä lausuntoluonnos käsitellään neuvoston taloustyöryhmässä

Käsittely

Kirkkoherra esitteli asian.

Puheenjohtaja kertoi seurakuntaneuvoston varapuheenjohtajien tapamisista hankkeen tiimoilta.

Asiasta käytiin keskustelua.

Kirkkoherra muutti päätösesitystä toisen ehdotuskohdan osalta: Seurakuntaneuvosto päättää, että Rohkeasti yhdessä -prosessin valmistelua käsittelee neuvoston taloustyöryhmä.

Muutettu päätösesitys:

- Seurakuntaneuvosto päättää merkitä tiedoksi Rohkeasti yhdessä valmistelun ja saamansa selvitykset sekä prosessin aikataulun.
- Seurakuntaneuvosto päättää, että Rohkeasti yhdessä -prosessin valmistelua käsittelee neuvoston taloustyöryhmä.

Päätös

Päätettiin muutetun päätösesityksen mukaisesti.

Selostus

Kirkko Helsingissä on aloittanut yhdessä sopien Rohkeasti yhdessä-prosessiin. Prosessin tavoitteena on löytää ja rakentaa puitteet kestävään ja mielekkääseen seurakuntatoimintaan ensi vaalikaudelle. Prosessin aikataulun mukaan tavoitetilasta päätetään elo-/syyskuussa, joten kuluvan kevätlukukauden aikana on syytä panostaa tämän asian käsittelyyn.

Helsingin seurakuntien ja seurakuntayhtymän tilannekuvaan on kirjattu syyskaudella 2019 seurakuntapäätäjien ja kirkon työtä tekevien yhteinen ymmärrys nykytilanteesta. Joulun ajan auki oli kysely. Samaa tilannekuvaa hahmoteltiin myös 26.11. järjestetyssä luottamus- ja virkamiesjohdon yhteisessä iltakoulussa. Tilannekuvaa tarvitaan päätöksenteon tueksi, kun kevätkauden 2020 aikana tehdään yhdessä tavoitetilä Rohkeasti yhdessä 2023. Kallion seurakunta on osallistunut prosessiin sekä tilaisuuksien kautta, että viestimällä oman strategiansa lopputulosta.

Nyt käsittelyssä oleva Kirkko Helsingissä yhteinen Tilannekuva (ehdotus 9.1.2020)

Resurssien väheneminen

Helsingin seurakuntien ja seurakuntayhtymän yhteisten palveluiden taloudelliset resurssit vähenevät 2020-2023 tarkastelujaksolla n -1,5%/v ja samaan aikaan kustannustaso nousee saman verran. Helsingin seurakuntayhtymän investoinnit vuosille 2019-2023 on 80M€, tämän johdosta kassa vähenee 58M€.

Taloussuunnittelun lähtökohtana 2020-2023 on jäsenmäärän lasku keskimäärin 4800 henkilöllä vuodessa. Helsingin seurakuntien yleinen jäsenkehitys on laskeva, koska a) kirkosta eronneita on enemmän kuin kirkkoon liittyviä (5153 henkilöä enemmän Helsingissä v. 2018) ja b) jäseniä kuolee enemmän kuin mitä vastasyntyneitä kastetaan jäseniksi (816 jäsentä enemmän Helsingissä v. 2018).

Jäsenmäärän väheneminen

Helsingin seurakuntien jäsenmäärä kasvoi 1990- luvulta vuoteen 2001 asti. Vuodesta 2001 (401 879) vuoteen 2018 (337 955) jäsenmäärä on laskenut 64 000 henkilöllä. Tämä tarkoittaa laskua keskimäärin 3 760 jäsenellä vuodessa. Jäsenprosenttivertailulla lasku vuodesta 2010 (61,7%) vuoteen 2018 (52,0%) on hyvin lineaarista ja keskimäärin noin 1,2%-yksikköä vuodessa.

Helsingissä suurimmat ikäluokat ovat nuoria aikuisia. Helsingin seurakunnissa vuonna 2018 suurimman ikäluokan muodostivat 26-vuotiaat (6045 jäsentä). Helsingin seurakuntien jäsenistä on noin 1% vieraskielisiä.

Toimitusten väheneminen

Lapsikasteiden määrä on selkeästi vähentymässä. Vuodesta 2010-2018 kastettavien määrä on vähentynyt -36% (3704 kastetusta 2362 kastettuun).

Kirkollisten avioliittoon vihkimisten määrä on vähentymässä. Vuodesta 2010-2018 vihittävien määrä on vähentynyt -38% (1736 vihittävästä parista 1068 vihittyyn avioliittoon).

Hautaan siunaamisten lukumäärä on pysynyt suhteellisen vakiona ja ollut suuruusluokkaa 4000-5000 vuodessa.

Vuorovaikutuksen haasteet

Vuorovaikutuksessa on kysymys seurakuntien välisestä yhteistyöstä, seurakuntien ja seurakuntayhtymän yhteisten palveluiden yhteistyöstä sekä seurakuntien ja yhteisten palveluiden ja eri yhteistyötahojen välisestä yhteistyöstä. Seurakuntalaisilla on käytössä myös erilaista osaaamista, joka ei ole riittävästi käytössä.

Muuttoliike ja kaupungistuminen

Kaupungistumisen myötä muuttoliike on voimakasta pääkaupunkiseudulle. Kotimaan muuttoliike eli muutot Helsingin sisällä ja Helsingin ja muun Suomen välillä lisäsi koko seurakuntayhtymän jäsenmäärää 2028 henkilöllä vuonna 2018. Muuttoliikkeen vaikutus on hyvin erilainen eri seurakunnissa. Mikäli seurakunnan alueelle kohdistuu voimakasta uudisrakentamista, on seurakunnan saama muuttovoitto tyypillisesti useita satoja jäseniä vuodessa. Toisaalta myös muuttotappio (siis seurakunnan jäsenenä) voi olla kolminumeroinen yhden vuoden aikana.

Ulkomaiden kansalaisia muuttaa vuosittain Helsinkiin noin 3000 henkilöä enemmän kuin Helsingistä pois. Tämä ulkomaalaistaustaisen väestön kasvu ei juurikaan näy seurakuntiemme jäsenmäärässä. Helsingin seurakunnissa on noin 3500 jäsentä, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi.

Sekä kaupungistuminen että maahanmuutto haastavat kirkon työntekijöitä kohtaamaan moderneja urbaaneja ilmiöitä, kuten uudenlaisia kaupunkikulttuureja ja yhteisöllisyyden muotoja myös sosiaalisessa mediassa.

Ilmastonmuutos

Kansainvälisen muuttoliikkeen yksi suurimmista syistä on ilmastonmuutos.

Suomeen saapuneen tulevaisuudessa enenevässä määrin ilmastopakolaisia, joiden vastaanottamiseen myös kirkon tulee varautua.

Ilmastonmuutoskysymykset herättävät ahdistusta erityisesti nuoremmissä ikäpolvissa ja haastavat työntekijöiden valmiuksia keskustella asiasta. Ilmastonmuutos on myös olennaisesti kristilliseen uskoon ja etiikkaan liittyvä kysymys. Kristittynä tehtävänämme on viljellä ja varjella luomakuntaa ja näiden tehtävien laiminlyöminen on syntiä.

Polarisoituminen

Polarisoitumiskehitys on globaali ilmiö, joka näkyy myös suomalaisessa yhteiskunnassa. Vastakkainasettelu kaventaa mahdollisuuksia löytää aidon vuoropuhelun kautta kestäviä ratkaisuja yhteisiin haasteisiin, kuten ilmastomuutokseen, pakolaisuuteen tai ihmisoikeuksien toteutumiseen.

Polarisoituminen tarkoittaa myös hyvä- ja huono-osaisten välisten erojen kasvua. Helsingissä väestön polarisoituminen on muuta Suomea suurempaa. Syrjäytyminen merkitsee usein myös ylisukupolvista syrjäytymistä. Helsingissä on esim. 20–29-vuotiaista yli 20 000 vaille peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Erityisen haastavaa on vieraskielisillä nuorilla, joista suhteellisesti selvästi muita suurempi osa on koulutuksen ja työn ulkopuolella.

Yksinäisyys

Sadat tuhannet suomalaiset kärsivät yksinäisyydestä joko ajoittain tai pysyvästi. Suomessa yksin asuvien osuus on Euroopan korkeimpia. Liian monille yksin asuminen ei ole vain normaalia elämänkaareen kuuluvaa vaan voi kestää jopa vuosikymmeniä. Yksin asuminen ei välttämättä tarkoita yksinäisyyttä. Yksin asuminen kasvattaa kuitenkin yksinäisyyden riskiä.

Maallistuminen ja muuttuva hengellisyys

Maallistuminen eli sekularisaatio tarkoittaa yhteiskunnallisella tasolla sitä, että uskonnolliset arvot ja instituutiot väistyvät ja ne korvautuvat eiuuskonnollisilla arvoilla ja maallisilla instituutioilla. Suomessa uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluu 2/3 väestöstä. Määrä on laskenut viime vuosikymmeninä. Myös muissa länsimaissa on vastaavanlaista muutosta. Sen sijaan globaalisti tarkasteltuna uskonnollisuus vahvistuu.

Suomessa hengellisyys on muuttumassa yhä omaehtoisemmaksi ja monimuotoisemmaksi. Yksilön uskonnollisuus irtautuu kauemmaksi uskonnollisista instituutioista ja ratkaisut tulevat autonomisemmiksi.

Pohjoismaissa on yhteneväinen kehitys uskonnollisuuden monimuotoistumisessa ja kansankirkkojen muuttuvassa asemassa.

Syrjäytyminen ja eriarvoisuus

Syrjäytymiselle ei ole vakiintunutta määritelmää, mutta sitä käytetään usein kuvaamaan yksilön, kotitalouden tai jonkin ihmisryhmän joutumista taloudellisesti ja sosiaalisesti ongelmallisiin olosuhteisiin, joista on huonot mahdollisuudet vapautua. Syrjäytymistä voivat aiheuttaa esimerkiksi opiskelumahdollisuuksien puute, pitkäaikaistyöttömyys, pätkätoiden välillä toistuvat työttömyysjaksot, perusturvan pieni taso, vammaisuus, terveysongelmat, päihteiden käyttö ja asunnottomuus.

Erityisen herkkiä syrjäytymiselle ihmiset ovat elämän muutosvaiheissa, esimerkiksi koulun, työsuhteen tai parisuhteen päättyessä. Suomessa arvioidaan olevan noin 10 000 perhettä, joissa lapset ovat vaarassa syrjäytyä. Näihin perheisiin on kasaantunut köyhyyteen, vanhempien mielenterveyteen sekä matalaan koulutukseen liittyviä haasteita.

Kilpailu ajankäytöstä

Ihmisten kokemus kiireestä on kasvanut. Monet toimijat kilpailevat ihmisten ajasta. Tämä luo haasteita myös seurakunnalliselle toiminnalle.

Pitkäkestoiisiin ja pitkää sitoutumista vaativiin toimintamuotoihin on vaikeampi löytää osallistujia ja vastuunkantajia.

Instituutionaalisuuden vierastaminen

Suomessa on pitkä historia erilaisten instituutioiden vahvasta ja arvostetusta asemasta. Kirkko julkisoikeudellisena yhteisönä on samaistunut rakenteeltaan ja asemaltaan näihin suomalaisiin instituutioihin, joiden asemaa ei ole juurikaan kyseenalaistettu yhtenäiskulttuurin aikana. Kirkon yhteiskunnallisessa asemassa on tapahtunut selkeä muutos. Hengellisyden muutos individualistisempaan suuntaan haastaa instituutionaalista uskonnollisuutta.

Pykäläkohtaan toimitetaan liite aikataulusta ja eri toimijoiden rooleista 15.1. heti sen jälkeen, kun asia on käsitelty kirkkoherrojen kokouksessa. Aikataulutuksessa näkyy seurakuntaneuvostojen rooli sekä käsittely eri tahoissa. Seurakuntaneuvostojen virallinen lausunto pyydetään todennäköisesti niin, että se käsitellään maaliskuun kokouksessa.

Seurakuntaneuvostossa kuullaan sekä kirkkoherrojen kokouksen että varapuheenjohtajien kokouksen terveiset prosessista.

Käydään keskustelua niistä toimenpiteistä, joilla seurakuntaneuvosto haluaa osallistua Rohkeasti yhdessä –prosessiin sekä jatketaan Kallion seurakunnan tavoitetilan määrittelyä. Tavoitetilaan liittyen aiemmin on keskustelussa huomioitu ainakin: seurakuntien rooli perusrakenteena sekä yhtymän ja seurakuntien resurssien suhde, alueellisen oma leimaisuuden säilyttäminen ja helpot yhteistyörakenteet seurakuntarajat ylittävässä yhteistyössä ml. yhteinen henkilöstö. Lisäksi on keskusteltu yhtymän ja seurakuntien välisestä työnjaosta.

